

ปัญหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อทดสอบทฤษฎีของโคลเบอร์กและเรสต์ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นสากลในทุกวัฒนธรรม และต้องการศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับระดับชั้น เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ว่าจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมหรือไม่

ความสำคัญของปัญหา

จริยธรรม เป็นสิ่งที่สำคัญมาก และเป็นสิ่งที่จะต้องปลูกฝังให้กับคนในสังคม เพราะถ้าคนในสังคมเป็นคนดีแล้วสังคมก็จะมีความสุข แต่ถ้าคนในสังคมไม่ดีก็จะมีปัญหามาก การเอารัดเอาเปรียบ แกรงแย่ง แม้จะมีกฎหมายบังคับไว้คนก็พยายามที่จะหลีกเลี่ยง ภัยเหตุนี้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับชาติก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมจริยธรรม เห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติปี 2520¹ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมไว้ 2 ข้อ คือ

1. ให้มีความเคารพในสิทธิ และหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีระเบียบวินัย มีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย
2. ให้มีความมั่นคง และถูกต้องเหมาะสมภาคและยุคธรรม¹

ซึ่งจุดมุ่งหมายข้อที่ 2 ตรงกับพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นสูงสุดตามทฤษฎีของโคลเบอร์กและเรสต์ ซึ่งทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นไปตามลำดับขั้นจากขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุดซึ่งเป็นอุดมคติสากล ทุกสังคมต้องการคนที่มีพัฒนาการถึงขั้นสูงสุดตามทฤษฎี อย่างไรก็ตามการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมจะทำให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนได้พอควรจึงสามารถจัดการศึกษาอบรมให้เหมาะสมได้ ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเพื่อหาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนไทย

¹กระทรวงศึกษาธิการ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 (กทม. : อักษรบัณฑิต, 2520) หน้า 1 - 2.

ความหมายของจริยธรรม (Morality)

นักจิตวิทยาหลายคนได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้แตกต่างกัน

ไอแซงค์¹ (Eysench) ให้ความหมายของจริยธรรม หรือโมธรรม (Conscious) ว่าเป็นผลสะท้อนจากการวางเงื่อนไข (Conditioned reflex) เช่น การหลีกเลี่ยง การกระทำเนื่องจากความวิตกกังวลใจว่าจะได้รับการลงโทษจากสังคม ทรยศนะ นี้ใกล้เคียงกับเบอร์โกวิท² (Berkowitz) ที่กล่าวว่าจริยธรรมเป็นการประเมินการกระทำอันเป็นความเชื่อของสมาชิกในสังคมตามที่กำหนดไว้ว่าถูกต้อง อย่างไรก็ตามในบางสังคมก็ยากที่จะพิสูจน์ได้ว่าความเชื่อของสมาชิกเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เช่น คุณธรรมของพรภคนาซีในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมีแต่ความทารุณโหดร้าย

โรเซนฮาน มัวร์ และอันเดอร์วูด (Rosenhan Moore and Underwood)³ มีความเห็นว่า จริยธรรมจะต้องมีความหมายมากกว่า "สังคม" เพราะถ้าโมธรรมเป็นเพียงการลงโทษตนเอง เราไม่สามารถจะให้เหตุผลในการที่เราละทิ้งกฎเกณฑ์ที่ได้จากพ่อแม่ หรือ ขนบธรรมเนียมประเพณี และคั้งกฎของตนเองขึ้นซึ่งเป็นการนำตนเองโดยธรรมชาติ คำรงไว้ซึ่งมโนทัศน์ของตนเองพร้อมทั้งประยุกต์ให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งทรยศนะนี้ตรงกับโคลเบอร์ก⁴ (Kohlberg) ที่กล่าวว่าจริยธรรมไม่ได้หมายถึงการทำตามสิ่งที่สังคมเห็นว่าดี หรือถูกต้อง แต่เป็นสิ่งที่บุคคลทุกคนควรเลือกกระทำในการตัดสินใจความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สิ่งนั้นคือหลักความยุติธรรม (Principle of Justice) และแกนกลางของความยุติธรรม ประกอบด้วยการกระจายสิทธิ และหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในมโนทัศน์แห่งความเท่าเทียมกัน และการตอบแทนที่เสมอกัน

¹ Thomas Lickona, "Critical Issues in the Study of Moral Development and Behavior." in Moral Development and Behavior, ed. Thomas Lickona (New York : Holt, Rinehart and Winston, 1976), pp. 1 - 4.

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Lawrence Kohlberg, "The Cognitive Developmental Approach to Moral Education," Phi Delta Kappan 10(June 1975) : 673.

เรสต์¹ (Rest) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมเพิ่มเติมจากของโคลเบอร์กว่าเป็น
 มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม และไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่า
 ส่วนตัวของแต่ละคนซึ่งไม่มีผลต่อผู้อื่น เช่น ความรู้สึกส่วนตัวที่จะพัฒนาตนเองให้ถึงจุดสุดยอดแห่ง
 ศักยภาพของเขา ไม่ได้ว่าเป็นคุณค่าทางจริยธรรม (moral value) ซึ่งตรงข้ามกับที่นักปรัชญา
 บางคนใช้คำว่าจริยธรรมรวมถึงชีวิตที่ดีควย (good or worthwhile life)

การศึกษาจริยธรรมมีขอบเขตกว้างขวางยากที่จะสรุปจากการวิจัยเพียงครั้งเดียว แต่
 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมโดยใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อ
 ตัดสินการกระทำ หรือจรรยาวิพากษ์ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงระดับจริยธรรมของบุคคลเนื่องจาก^{2,3}

1. จรรยาวิพากษ์เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับพฤติกรรมทางจริยธรรม เพราะถ้าคนไม่มี
 ความเข้าใจ ความเชื่อ และไม่เข้าข้างซึ่งกันและกันกับความคิดในหลักจริยธรรมแล้วจะไม่ได้รับอิทธิพลจาก
 ความคิดนั้น จึงไม่อาจปฏิบัติตามหลักจริยธรรมได้ อย่างไรก็ตามแม้ว่าจรรยาวิพากษ์เป็นเพียง
 ส่วนประกอบเดียวในการแสดงพฤติกรรม เพราะมีส่วนประกอบอื่น เช่น สถานการณ์ ความกดดัน
 แรงจูงใจ อารมณ์ ความตั้งใจ (general sense of will or ego strength) แต่
 จรรยาวิพากษ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดในการควบคุมพฤติกรรม

2. การเปลี่ยนแปลงจรรยาวิพากษ์ใช้เวลานานและเปลี่ยนกลับไปมาได้ เมื่อ
 พัฒนาการเกิดขึ้นแล้วจะคงอยู่แต่พฤติกรรมจะขึ้นกับสถานการณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงได้เมื่อมี
 การสร้างสถานการณ์ใหม่

¹James R. Test, "A Theoretical Analysis of Moral Judgement Development." Unpublished Manuscript, University of Minnesota 1977a.

²James R. Rest, "The Cognitive Developmental Approach to Morality : The State of Art," Counseling and Value 18(1974) : 73 - 74.

³James R. Rest, "New Approach in the Assessment of Moral Judgement," Holt Rinehart and Winston 1976), p. 217.

3. ผู้นำทางจริยธรรม เช่น โชเกรทิส เซอร์โทมัสมัวร์ มาคิน ดูเชอคิงส์ แสดงตัวว่า จรรยาวิพากษ์ทำนายพฤติกรรมต่าง ๆ ในชีวิตของเขา

โคลเบอร์ก กล่าวถึงจรรยาวิพากษ์ ว่าเป็นเครื่องแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล การตัดสินความถูกต้องเหมาะสมของพฤติกรรมจะอยู่ในรูปของความเป็นสากล มีความมั่นคง และอุดมคติเป็นเบื้องหลังที่มา

เรสต์¹ กล่าวถึงจรรยาวิพากษ์ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องของผลประโยชน์และภาระต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการที่มนุษย์อยู่ร่วมกัน โดยให้มีการกระจายที่สมดุลระหว่างสองสิ่งนี้ และการศึกษาพัฒนาการจะวิเคราะห์ในแง่ความสำเร็จในการสร้างมโนทัศน์ 2 ประการ คือ

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับความร่วมมือของแต่ละคนมีการสร้างขึ้นอย่างไร
2. ผลประโยชน์ที่แต่ละคนได้รับ ทำอย่างไรจึงจะเท่าเทียมกัน

กล่าวโดยสรุป จรรยาวิพากษ์หมายถึงการให้เหตุผลเพื่อตัดสินกันว่า สิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีคุณค่า การบอกว่าสิ่งใดถูกหรือผิดจะตัดสินจากการกระทำและเจตนาอันมีอุดมคติทางจริยธรรมเป็นบรรทัดฐาน

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

มีคำถามว่าจริยธรรมเกิดได้อย่างไร คำตอบทางจริยศาสตร์ ขึ้นกับทฤษฎีนั้น ๆ เช่น พวกที่เชื่อความดีสูงสุด (formalism) เชื่อว่าความดีอันควรกระทำหรือไม่ควรกระทำกรรมใด ๆ ไม่มีอำนาจอื่นใดมาบังคับจิตใจ คานท์ (Kant) ซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งในกลุ่มนี้กล่าวว่า "ความดี คือ ความตั้งใจดีนั่นเอง" ตามทรรศนะนี้ความดีเป็นความดีในตัวของมันเองไม่ใช่ผลของการกระทำ มโนธรรม (conscious) หรือความรู้สึกผิดชอบ จะบอกว่าอะไรคืออะไรชั่ว กฎทางจริยศาสตร์จะต้องเป็นสากล มโนธรรมสากลจะถูกต้องเสมอ และมโนธรรมสากลประกอบไปด้วยสติปัญญาของมวลมนุษย์ แล้วก่อให้เกิดกฎทางจริยธรรม (moral law) ซึ่งเป็นพันธะที่เกิดขึ้นกับตนเอง (self imposed) คนที่มีสติปัญญาข่มคิดค้นได้เอง และคานท์เชื่อว่า

¹ Rest, "A Theoretical Analysis of Moral Judgement Development."

ทุกคนมีสติปัญญา ฉะนั้นกฎทางจริยธรรมที่สั่งให้คนทำหรือไม่ทำย่อมอยู่ภายใต้แต่ละคนนั่นเอง^{1,2} ปรัชญาของคานท์สอดคล้องกับปรัชญาของพระพุทธเจ้าที่ให้แต่ละคนตัดสินตนเองมากกว่าที่จะหาเกณฑ์ให้คนอื่นตัดสิน คนมีเจตนาอย่างไรตนเองตัดสินได้ ธรรมของพระพุทธเจ้าจึงเป็นสากล ที่ถือว่าไม่ว่าชาติใด ภาษาใด การปกครองใด ทุกคนควรมีหลักในการประพฤติปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันเหมือน ๆ กัน แม้ว่าหลักเหล่านั้นกฎหมายจะไม่กำหนดไว้ก็เป็นสิ่งที่ควรกระทำ³ ซึ่งโคลเบอร์กได้ใช้แนวความคิดเหล่านี้เป็นแนวทางในการตั้งทฤษฎี และให้คำนิยามเกี่ยวกับจริยธรรม ฮอบส์ เป็นนักปรัชญาอีกคนหนึ่งซึ่งมีทรรศนะต่างออกไป เขามีความเห็นว่าการกระทำต่าง ๆ ที่มนุษย์ทำเป็นการดูแลผลประโยชน์ของตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ความเห็นแก่ตัวเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ดังนั้นเพื่อความสุขของตนมนุษย์จึงมารวมกันแล้วตั้งกฎ ข้อบังคับขึ้นเพื่อจำกัดสิทธิของแต่ละคน เช่น ห้ามขโมย มนุษย์ต้องยอมเสียสิทธิบางอย่างเพื่อประโยชน์ของตนเอง ต้องเห็นแก่ตัวน้อยลง เพื่อให้ประโยชน์สุขของเขาเองเป็นไปได้มากที่สุดจึงมีการประนีประนอมผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน⁴

โดยทั่วไปข้อปฏิบัติทางจริยธรรมมักจะมีตัวการที่สำคัญ คือ ลัทธิศาสนา สังคม และการเมือง บางลัทธิศาสนาวางมาตรฐานทางจริยธรรมไว้ตายตัว เช่น ห้ามดื่มสุรา ห้ามหย่าขาดจากการเป็นสามีภรรยา บางศาสนาอาจไม่วางหลักไว้ตายตัว แต่แนะแนวทางปฏิบัติไว้อย่างกว้างเพื่อองค์เว้นบางอย่างในบางกรณี ลัทธิการเมืองก็เช่นกัน ในบางรัฐ ลัทธิศาสนาและการเมืองไปด้วยกัน ข้อห้ามและสิ่งที่ควรประพฤติทางศาสนากลายเป็นกฎหมายไปด้วย นอกจากนี้

¹ Lawrence Kohlberg, "The Cognitive Developmental Approach to Moral Education," p. 672.

² ปรีชา ช่างขวัญยืน "การศึกษาจริยศาสตร์สังคมในพุทธศาสนาเชิงวิจารณ์;" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520) หน้า 282

³ เรื่องเดียวกับหน้า 71.

⁴ วิศัย วิศทเวทย์, ปรัชญาทั่วไป มนุษย์โลก และความหมายของชีวิต, (กทม : อักษรเจริญทัศน์, 2520), หน้า 163

ชนบทรรมนิยมประเพณีในสังคมยังเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติ ในแต่ละสังคมจึงมีบรรทัดฐานทางสังคมเป็นเกณฑ์ที่สมาชิกในสังคมพึงปฏิบัติ เพื่อเสถียรภาพของสังคม ต่อมา เมื่อมีความขัดแย้งจนสมาชิกในสังคมไม่ปฏิบัติตามโดยจะใช้ความคิดหรือไม่ก็ตาม จะมีการปฏิวัติ ปฏิรูป ซักแบบแผนดั้งเดิมเสีย และมีการวางกฎเกณฑ์สังคมขึ้นมาใหม่

นักจิตวิทยาที่ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม ส่วนใหญ่ยอมรับว่าจริยธรรมจะมีพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับจากวัยทารกถึงวัยรุ่นใหญ่ แม้ว่าจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมในจังหวะที่แตกต่างกัน แต่ลำดับขั้นตอนคล้ายคลึงกัน นักทฤษฎีจริยธรรมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแก่อิทธิพลของสังคม แต่ก็มีความคิดแตกต่างกับในค่านอื่น ๆ ที่สำคัญอีกมาก จึงทำให้เกิดทฤษฎีขึ้นมากมาย จากการพิจารณาลักษณะสำคัญของทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมสามารถแบ่งทฤษฎีเหล่านี้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า จริยธรรมเป็นส่วนเดียวกับโมโนธรรม (Superego or conscience) จริยธรรมเกิดจากขบวนการภายในของวัฒนธรรม หรือบรรทัดฐานของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ได้แก่ การถือคนตามอย่าง (Identification) ทำให้เด็กรับเอาบุคลลิกภาพ ค่านิยม มาตราฐานจริยธรรมในสังคม เมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรมแล้ว จะเกิดความขัดแย้งขึ้น เมื่อความต้องการส่วนคนไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สังคมต้องการ ถ้าบุคคลนั้นทำชั่วเขาจะเกิดความละอายใจตนเอง มีความไม่สบายใจซึ่งเป็นการลงโทษตนเอง โอกาสต่อไปเขาจะไม่ทำชั่วโดยไม่ต้องการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอก นั่นคือ เขามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หรือมีโมโนธรรม การวิจัยของกลุ่มนี้ไม่สนใจองค์ประกอบของขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม¹

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญแกสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือวัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวการในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (social contingency) ให้กับเด็กตั้งแต่เกิด โดยนำเอาหลักการเสริมแรง และหลักการเชื่อมโยงมาอธิบายวิธีการ และขบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจาก

¹Sigmund Freud, An Outline of Psychoanalysis (New York : W.W. Norton Co., 1944), p. 358.

สังคมในการควบคุมพฤติกรรม แม้ว่ามนุษย์จะไม่มีจริยธรรม หรือความต้องการจริยธรรมตั้งแต่เกิดก็ตาม เมื่อโตขึ้นจะมีจริยธรรมและพฤติกรรมไปตามแนวโครงสร้างทางวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งได้มาจากการเสริมแรงนั่นเอง และทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้น คือ

1. พัฒนาการทางจริยธรรมเกิดจากการเจริญเติบโตของการคล้อยตามกฎเกณฑ์จริยธรรมของสังคมทั้งทางความประพฤติ และอารมณ์ มากกว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสมอง (cognitive structure change)

2. แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมทุกจุดมีรากฐานจากความต้องการทางชีวภาพ หรือความต้องการรางวัลจากสังคม และการหลีกเลี่ยงการลงโทษ

3. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม

4. พื้นฐานทางจริยธรรม (basic moral norm) เกิดขึ้นภายในจิตใจโดยมีสาเหตุจากกฎเกณฑ์วัฒนธรรมภายนอก

5. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมมากเท่าใดขึ้นกับปริมาณของรางวัล การลงโทษ การห้าม และการเห็นแบบอย่างของพ่อแม่ และบุคคลอื่นซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม (Socializing agent)

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive developmental Theory)

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้น คือ

1. พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางพุทธิปัญญา (cognitive) และมืองค์ประกอบทางจรรยาวิพากษ์

2. แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือ แรงจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับ (acceptance) การมีความสามารถ (competence) การเคารพตนเอง หรือเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ (self-esteem or self actualization) มากกว่าจะเป็นความต้องการทางกาย หรือการลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความกลัว

3. ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม คือ พัฒนาการจะขึ้นสากสมิขึ้นตอนเหมือนกันทุกวัฒนธรรม เพราะในทุกวัฒนธรรมมีการปฏิสัมพันธ์กันในสังคม มีการสวมบทบาท (role-taking) และมีความขัดแย้งในสังคม ซึ่งต้องการการบูรณาการทางจริยธรรม (moral integration) เช่นเดียวกัน

4. กฎ และเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรม เกิดจากประสบการณ์ที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเกิดจากการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตนเอง จึงไม่นับว่าพัฒนาการจากภายใน แต่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน (self) กับคนอื่น

5. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพ และขอบเขตทั่ว ๆ ไปของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญา (cognitive) และทางสังคมตลอดช่วงการพัฒนารของเด็กรมากกว่าเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่างจากพ่อแม่ หรือประสบการณ์ที่ได้จากวินัย การลงโทษ หรือรางวัล¹

ในการวิจัยครั้งนี้มีทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ คือ พีอาเจท์ (Piaget) เป็นบุคคลแรกที่แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมโดยศึกษาจากการสังเกตเด็กเล่นลูกหิน โดยวิธีนี้เขาสามารถศึกษาธรรมชาติความเป็นมาเกี่ยวกับจริยธรรมของเด็กโดยไม่ต้องอาศัยเกณฑ์ผู้ใหญ่ตั้งไว้ เขาอธิบายว่าจริยธรรมจะแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทุกชนิด ในการเล่นของเด็กก็มักมีกฎเกณฑ์ที่เป็นระบบซับซ้อนแฝงอยู่ เขาเสนอความคิดว่าพัฒนาการแต่ละขั้นจะมีโครงสร้าง (structure) และความสมดุล (equilibrium) ไม่มีการกระทำเดี่ยว แต่เป็นโครงสร้างทางความคิดของเด็กทั้งหมดที่จะบอกลำดับขั้นของเขา

พีอาเจท์ เริ่มทำการวิจัยเกี่ยวกับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมโดยกล่าวว่า แกนกลางของจริยธรรมขึ้นกับ 2 ประการ คือ

1. การเคารพในกฎเกณฑ์สังคม (respect for rules of social order)
2. ความรู้สึกเกี่ยวกับความยุติธรรม (a sense of justice) มีเนื้อหาซึ่งเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลที่เท่าเทียมกัน สัญญาประชาคม ความสัมพันธ์ และการร่วมมือกัน

ในการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมพีอาเจท์² ใช้การสัมภาษณ์ทางคลินิคถึงเนื้อหาที่อยู่

¹Lawrence Kohlberg, "Moral Stages and Moralization : The Cognitive Developmental Approach." in Moral Developmental and Behavior, ed. Thomas Lickona (New York : Holt, Rinehart and Winston 1976), p. 48.

²Thomas Lickona, Research on Piaget's Theory of Moral Development. "in Moral Development and Behavior." ed. Thomas Lickona. p. 218 - 220.

ภายในคำพูดเด็ก และโครงสร้างที่อยู่ภายใต้หรือลักษณะคุณภาพของการให้เหตุผลของเขา
 พือาเจท์ เริ่มการสัมภาษณ์ด้วยการเล่าเรื่องให้เด็กฟัง 2 เรื่อง เป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับจริยธรรม
 และเป็นสถานการณ์ตุกติกถึงการกระทำของเด็ก 2 คนในลักษณะที่คล้ายกัน แต่ความตั้งใจ แรง
 จูงใจ และผลที่เกิดแตกต่างกัน เช่น เรื่องของเด็กชาย 2 คน ทำแก้วแตก จอห์นทำแก้วแตก
 15 ใบโดยไม่เจตนา และมีความตั้งใจช่วยแม่ทำงาน ส่วนเฮนรี่ทำแตก 6 ใบ เพราะป็นขึ้นไป
 หยิบขวดแยม คำถามอยู่ในแนวว่า "ใครทำผิดมากกว่า ถ้าเป็นพ่อควรจะทำโทษใครมากกว่า"
 และจากการสัมภาษณ์เด็กอายุ 5-11 ขวบ เกี่ยวกับเนื้อหาทางจริยธรรม (**moral matter**)
 เช่น กฎเกณฑ์มาจากไหน กฎมีการเปลี่ยนแปลงได้ไหม การลงโทษที่ยุติธรรมคืออะไร คนโกหก
 คือคนเช่นไร รางวัลควรแบ่งกันอย่างไร จากคำตอบที่ได้พือาเจท์เชื่อว่าจริยธรรมแบ่งเป็น 2 ชั้น
 ใหญ่คือ

1. ระยะที่เด็กรับจริยธรรมจากผู้ใกล้ชิด (the heteronomous stage)

ช่วงอายุ 4-8 ปี เป็นระยะที่พ่อแม่ ผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กอย่าง
 เค้นชัด เด็กจะถือเป็นกฎเกณฑ์ตายตัว ความถูกต้อง คือการเชื่อฟัง ทำตามกฎ ยอมตามผู้มีอำ
 นาจและการลงโทษ ถ้าทำผิดต้องได้รับโทษโดยไม่คำนึงถึงแรงจูงใจ และเหตุแห่งการกระทำนั้นๆ

2. ระยะที่เด็กมีจริยธรรมของตนเอง (the autonomous stage) ช่วงอายุ

8-12 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก เด็กเริ่มมีเหตุผลเชิงจริยธรรมของตน
 เอง เด็กจะคำนึงถึงความยุติธรรมโดยมีการเทียบเคียงการให้และรับอย่างยุติธรรมและพิจารณา
 ถึงเหตุและผลของการกระทำด้วย

ต่อมาพือาเจท์ได้ศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญา และเขาแบ่งพัฒนาการออกเป็น 4 ชั้น คือ

1. ขั้นประสาทสัมผัสและเคลื่อนไหว (เกิด-2 ปี) เด็กมีพฤติกรรมทางประสาทสัมผัสอย่าง
 ง่าย ๆ เช่น ดูคนม ร้องไห้ ก่อให้เกิดพัฒนาการทางความคิด เริ่มมีโครงสร้างความคิดของสิ่งที่
 เขาพบเห็น แต่เป็นความคิดที่ไม่ใช่เหตุผล

2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (2-7 ปี) เป็นลำดับขั้นที่คุณภาพของความคิดเกิดขึ้นใน
 สมอมากขึ้น เด็กจะเริ่มใช้ภาพแทนวัตถุ และเหตุการณ์ เลียนแบบบุคคลอื่นได้ ตอนปลายของ
 ชั้นนี้เมื่อเด็กใช้ภาษาติดต่อกัน และมีสังคมกว้างขวางขึ้น จึงเริ่มพัฒนาความคิดทางเหตุผลแบบ
 ตรรกบ้าง แต่ความคิดส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลของการรับรู้

3. ขั้นปฏิบัติการควรรูปธรรม (7 - 11 ปี) เด็กมีความคิดเชิงตรรก ทำให้สามารถแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ เหตุการณ์ที่มองเห็นหรือจับต้องได้ (concrete) การค้นหาความจริงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ และสิ่งแวดลอมจะมีแบบแผน และไม่ติดอยู่กับการรับรู้เช่นชั้นก่อน แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาที่มีการสมมุติขึ้น ปัญหาเกี่ยวกับถ้อยคำสั้น ๆ ปัญหาที่มีความซับซ้อนมาก

4. ขั้นปฏิบัติการควรรวมธรรม (11 - 15 ปี) พัฒนาการทางความคิดของเด็กถึงขั้นสุดท้ายเด็กสามารถค้นหาเหตุผลนอกเหนือจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถแก้ปัญหาทางรูปธรรมได้ สามารถปฏิบัติการทางตรรกได้อย่างสมบูรณ์¹

คิวอี้ (Dewey) ศึกษางานของพือาเจท์ และเป็นคนแรกที่กล่าวว่าการให้การศึกษาทางจริยธรรมเป็นพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Developmental to Psychology) เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการให้การศึกษาทางจริยธรรมมีพื้นฐานในการกระตุ้นความคิดของคนที่เห็นตัวต่อประเด็นโต้แย้งทางจริยธรรม และมีการตัดสินใจด้วย ทำให้บุคคลมีการเคลื่อนที่ผ่านขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมซึ่ง คิวอี้ แบ่งเป็น 3 ขั้น คือ

1. ระดับก่อนเกณฑ์ (The Pre-Moral Stage) พฤติกรรมได้รับการกระตุ้นจากทางชีวภาพ และทางสังคม

2. ระดับตามเกณฑ์ (The Heteronomous Stage) พฤติกรรมต้องได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นมาตรฐานของกลุ่มของเขา

3. ระดับมีเกณฑ์ของตนเอง (The Autonomous Stage) พฤติกรรมเกิดจากการตัดสินใจของแต่ละคน แม้ว่าจะไม่ได้รับการยอมรับจากมาตรฐานของกลุ่ม²

¹ อัญชลี สิริยาภรณ์, "การตรวจสอบข้อค้นพบจากงานวิจัยของคอปเปอ์ เกี่ยวกับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเด็กไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 1

² Lawrence Kohlberg, "The Cognitive Developmental Approach to Moral Education," pp. 670 - 672.

โคลเบอร์ก ศึกษางานที่อาเจท์ และคัวอี เขาได้ให้คำจำกัดความของขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมขึ้นใหม่ 6 ขั้น และหาความตรง (validity) ของขั้นจากการศึกษาระยะยาวและศึกษาข้ามวัฒนธรรม เขาวิเคราะห์คำตอบของเยาวชนอเมริกันอายุ 10 - 16 ปี เกี่ยวกับการให้เหตุผลในการเลือกทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสภาพการณ์ที่มีความขัดแย้ง โคลเบอร์กแบ่งเหตุผลออกเป็น 6 ประเภท แล้วเรียงเหตุผลเหล่านั้นตามอายุของผู้ให้เหตุผลนั้น ๆ โดยเรียงเหตุผลที่ผู้ตอบอายุ 10 ปี ไข่มากที่สุด จนถึงเหตุผลประเภทที่ 6 ที่เล็กอายุ 16 ปี ไข่มากกว่าเด็กอายุต่ำกว่าทั้งหมด และมีการปรับปรุงคำจำกัดความของแต่ละขั้นอีกหลายครั้ง โดยแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับใหญ่ แต่ละระดับมี 2 ขั้น ได้แก่

1. ระดับก่อนมีจริยธรรมอย่างมีระบบระเบียบ (Preconventional Level)

ระดับนี้บุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ตามวัฒนธรรม จะพิจารณาอำนาจของผู้ใหญ่ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน การตัดสินใจเลือก จะกระทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดต่อผู้อื่น ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 กลัวการลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation)

มุ่งหลบหลีกการลงโทษ เพราะกลัวความเจ็บปวด ยอมทำตามผู้ใหญ่ เพราะมีอำนาจทางกายเหนือตน สิ่งที่ตัดสินใจอะไรดีหรือไม่ดี เกิดจากผลที่ตามมาทางกาย โดยไม่พิจารณาถึงความหมายในคุณค่าของมนุษย์ หรือคุณค่าของผลที่ตามมา ค่านิยมของขั้นนี้ คือ การหลีกเลี่ยงการลงโทษ

ขั้นที่ 2 แสวงหารางวัล (The Instrument-Relativist Orientation)

การกระทำที่ถูกต้อง คือ การเลือกกระทำสิ่งที่นำความพอใจมาให้ ความสัมพันธ์ของมนุษย์อยู่ในรูปของการค้า แลกเปลี่ยนกัน การให้และการรับ เช่น เซอติมัน ฉันทิเชอ ความยุติธรรมเป็นไปในรูปของเหตุผลของการปฏิบัติมากกว่าจะเป็นความรู้สึกของความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ หรือความจงรักภักดี

2. ระดับมีจริยธรรมตามกฎหมายและประเพณีนิยม (Conventional Level)

เป็นระดับที่บุคคลคงไว้ซึ่งความคาดหวังโดยการทำตามกฎหมายของกลุ่มย่อยของตน (ครอบครัว, กลุ่ม, ประเทศ) โดยไม่คำนึงถึงผลที่ตามมา ทิศนคติของเขาไม่เพียงแต่เป็นการปรับตัวให้เข้ากับ ความคาดหวังส่วนตัวและสังคม แต่เป็นการเลียนแบบบุคคล หรือเลียนแบบกลุ่ม ที่ระดับนี้ยังต้องการการควบคุมจากภายนอก แต่มีความสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถ

แสดงบทบาทที่สังคมต้องการได้

ขั้นที่ 3 การทำความเข้าใจผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance) การกระทำที่ผิด และถูกต้องคือ การช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้เขาพอใจ และยกย่องชมเชย ในขั้นนี้บุคคลไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน

ขั้นที่ 4 การทำความเข้าใจกฎหมายและระเบียบสังคม (The Law and Order Orientation) บุคคลรู้อิงบทบาทและหน้าที่ของเขาในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมนั้น จึงมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดให้ หรือคาดหมายไว้ พฤติกรรมที่ถูกต้องประกอบด้วยการทำงานที่ของตนโดยแสดงความนับถือ เชื่อฟังต่อผู้มีอำนาจ หรือกฎเกณฑ์ที่สังคมตั้งไว้

3. ระดับที่มีจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ (Post Conventional Level) บุคคลจะตัดสินความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดตรองซึ่งใจด้วยตนเอง แล้วตัดสินใจตามที่เห็นว่าสิ่งใดสำคัญมากกว่า เขามีหลักการของตนเอง และหลุดพ้นจากกฎเกณฑ์ของสังคม

ขั้นที่ 5 ยึดหลักการทำความเข้าใจ (Social-Contact, Legalistic Orientation) บุคคลเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ พฤติกรรมที่ถูกต้องจะต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัวผสมผสานกับมาตรฐานซึ่งได้รับการตรวจสอบและยอมรับจากสังคม มีความเชื่อมโยงระหว่างค่านิยมส่วนตัวกับความเห็นพ้องของสังคม เกิดเป็นกฎเกณฑ์ต่าง ๆ แต่กฎเกณฑ์นั้นเปลี่ยนแปลงได้โดยพิจารณาประโยชน์ของสังคมมากกว่าขั้นที่ 4 ซึ่งไม่มีการยึดหยุ่น

ขั้นที่ 6 ยึดหลักอุดมคติสากล (The Universal ethical-principle Orientation) ที่ขั้นนี้ถือว่าจริยธรรมที่แต่ละบุคคลยึดถือคือความถูกต้อง และเป็นหลักสากล นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคม มีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจู่โจมหมายในบั้นปลายอันเป็นอุดมคติเป็นหลักสากลเกี่ยวกับความยุติธรรม ความเท่าเทียมกันของสิทธิมนุษยชน การเคารพในคุณค่าของมนุษย์แต่ละคน¹

¹Ibid., p. 671.

โคลเบอร์กกล่าวว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับขั้นพัฒนาการ (Concept of Stage) มีดังนี้

คือ

1. ขั้นพัฒนาการมีลักษณะเป็นโครงสร้างทางความคิด หรือความคิดที่จัดระบบแล้ว แต่ละคนจะมีความคงที่ที่ระดับนั้น ๆ จากการวิจัยพบว่า 50 % ของความคิดของแต่ละคนจะอยู่ที่ขั้นใดขั้นหนึ่ง ส่วนที่เหลือจะอยู่ในขั้นที่ใกล้เคียงกัน คือ สูงกว่าหรือต่ำกว่า 1 ขั้น
2. ขั้นพัฒนาการจะเป็นไปตามลำดับขั้นในทุกสภาพการณ์ (นอกจากในภาวะที่ถูกเงิน) พัฒนาการจะก้าวหน้าทีละขั้นไม่ถอยหลัง และไม่ข้ามขั้น จากการศึกษาระยะยาวพบว่า การสอบซ้ำทุกครั้ง แต่ละคนจะอยู่ในขั้นเดียวกับที่อยู่ใน 3 ปีก่อน หรืออยู่ขั้นสูงขึ้น
3. ขั้นพัฒนาการจะมีบูรณาการในเชิงฐานอนุกรม (hierachical integration) คือ มีความเข้าใจความคิดขั้นที่ต่ำกว่า แต่มีแนวโน้มจะชอบขั้นที่อยู่สูงกว่ามากกว่า¹ จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นสามารถเข้าใจข้อความที่อยู่ในระดับเดียวกับขั้นของเขา หรือขั้นต่ำกว่า บางคนเข้าใจขั้นที่อยู่สูงกว่าเขา 1 ขั้น แต่ไม่มีใครสามารถเข้าใจข้อความที่สูงกว่าขั้นของเขา เกินกว่า 1 ขั้น² นอกจากนี้จากการวิจัยของคาวลิน และคณะ โดยใช้แบบสอบถาม ดี ไอ ที³ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมต้น มัธยมปลาย นักศึกษาวิทยาลัย และบัณฑิตศึกษา กลุ่มละ 40 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้เหตุผลขั้นที่ติดกันจะคล้ายกันมากกว่าการใช้เหตุผลขั้นที่ไม่ติดกัน และพัฒนาการจะเป็นไปตามลำดับขั้น (hierachical order) และต่อเนื่องกันไปตามทฤษฎี⁴

¹Ibid., p. 670.

²Jame R. Rest, Elliot Turiel, L. Kohlberg, "Level of Moral Development a Determinant of Preference and Comprehension of Moral Judgement made by other." Journal of Personality 37(1969) : 223-225.

³ดูรายละเอียดในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

⁴Mark L. Davison, Robbin and Swanson, "Stage structure in objective moral judgements." Unpublished monuscripted, University of Minnesota, 1976.

โคลเบอร์ก กล่าวว่า ขั้นตอนการจริยธรรมคือโครงสร้าง (structure) ของ จรรยาวิพากษ์ ซึ่งต่างจากเนื้อหา (Content) คือ เนื้อหาจะบอกถึงสิ่งที่บุคคลเชื่อ ซึ่งจะแปรไปตามประสบการณ์ที่ได้จากวัฒนธรรม และเป็นไปตามกฎการเรียนรู้ ส่วนโครงสร้างจะบอกถึงวิธีที่บุคคลคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาเชื่อ และชนิดของเหตุผลที่เขาใช้เกี่ยวกับการเลือก เขา คิดอย่างไรต่อเนื้อหาของความเชื่อ เหตุผลที่ให้จะเป็นสากล โครงสร้างจึงมีลักษณะเป็นสากล และเป็นไปตามกฎพัฒนาการ¹

ทูเรียล พยายามจะแยกความแตกต่างของเนื้อหา และโครงสร้างให้ชัดเจนขึ้นเพราะ เห็นว่ามีทั้งสองเป็นโครงสร้างที่สำคัญของการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม เขาศึกษาเกี่ยวกับ จริยธรรม 2 ประการ คือ ประการแรกเกี่ยวกับเนื้อหาทางจริยธรรม (moral knowledge) โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนมัธยม นักศึกษาวิทยาลัยเพศชาย และเพศหญิง เกี่ยวกับเนื้อหาทางจริยธรรมในเรื่องเกี่ยวกับการละเมิดหลาย ๆ แบบ หลังจากนั้นให้ทำแบบ สอบประเมินค่าอัตราการทำผิดในมาตราประเมินค่า 5 ของ ประการที่ 2 เกี่ยวกับโครงสร้าง ทดสอบโดยการสัมภาษณ์ตามแบบของโคลเบอร์ก คือ ให้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องสมมุติทางจริย ธรรมและให้เหตุผล พบว่าผลที่ได้จะตรงข้ามกัน คือ ลำดับขั้นพัฒนาการเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ ส่วนคะแนนของเนื้อหาทางจริยธรรมจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญตามระดับอายุ ทูเรียลอธิบายว่า โครงสร้างทางความคิดทางจริยธรรมของเด็กจะพัฒนาไปตามระดับอายุ (age-related stage progresses) การพัฒนาตามขั้นจริยธรรมเป็นการ เปลี่ยนแปลงทางความคิดมากกว่าจะ เป็นการเพิ่มค่านิยมทางวัฒนธรรม²

การที่บุคคลจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมไปตามลำดับขั้นดังกล่าวข้างต้นนั้น โคลเบอร์ก มีความเห็นว่าจะขึ้นกับพัฒนาการทางการให้เหตุผลเชิงตรรกะ และพัฒนาการทางความสามารถ

¹ Kohlberg, "The Cognitive Developmental Approach to Moral Education," p. 671.

² Elliot Turiel, "Conflict and Transition in Adolescent Moral Development," Child Development 45(1974) : 14 - 29

ในการรับรู้ทางสังคมโดยที่โคลเบอร์กเชื่อว่าทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรม (moral reasoning) พัฒนาไปตามขั้นพัฒนาการให้เหตุผลของพือาเจท์ คือ เด็กอายุประมาณ 7 ปี จะเข้าสู่ขั้นการใช้ความคิดแบบนามธรรม สามารถลงความเห็น แบ่งพวกได้อย่างมีเหตุผล สามารถหาความสัมพันธ์ทางปริมาณของวัตถุได้ เด็กวัยรุ่นจะเข้าสู่ขั้นการใช้ความคิดแบบนามธรรม สามารถพิจารณาความไปทุกด้าน ทั้งสมมุติฐาน ทดสอบสมมุติฐานกับความจริง ดังนั้น การให้เหตุผลเชิงตรรก (logical reasoning) ตามขั้นพัฒนาการของพือาเจท์จะเป็นขีดจำกัดแก่การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เช่น คนที่มีความคิดเชิงตรรกในขั้นปฏิบัติการคานารูปธรรม จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจำกัดอยู่เพียงระดับก่อนเกณฑ์ (ขั้น 1,2) และถ้ามีความคิดเชิงตรรกเพียงบางส่วนของขั้นปฏิบัติการคานารูปธรรมจะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจำกัดแค่ขั้น 3 และ 4 คนส่วนมากมีการให้เหตุผลเชิงตรรกสูงกว่าขั้นพัฒนาการจริยธรรม (moral stage) เช่น ร้อยละห้าสิบของวัยรุ่นตอนปลายสามารถใช้เหตุผลเชิงตรรกขั้นสูงสุดอย่างสมบูรณ์ แต่มีเพียงร้อยละสิบเท่านั้นที่จะแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้น 5,6 ได้ นอกจากนี้ โคลเบอร์กเชื่อว่าพัฒนาการจริยธรรมยังขึ้นกับพัฒนาการทางสังคมของบุคคลนั้นโดยที่ทุกสังคมมีโครงสร้างพื้นฐานเดียวกัน คือ มีสถาบันพื้นฐานได้แก่ครอบครัว เศรษฐกิจ การปกครอง บุคคลรับรู้ความเป็นไปของสังคมโดยมองเห็นบทบาทของตนเองและคนอื่น (role taking) แผลความคิด และความรู้สึกออกมา มีความโน้มเอียงมาจากพื้นฐานของสถาบันทุกสถาบันในสังคม เป็นตัวแทนของความคาดหวังร่วมกันไม่ว่าจะเป็นสังคมใดก็ตาม¹ ดังนั้นพัฒนาการจริยธรรมจึงขึ้นกับความสามารถในการคิดเชิงตรรก (logical thinking capacity) และความสามารถในการรับรู้ทางสังคม (social perception capacity) 004407

โคลเบอร์ก ใช้วิธีศึกษาจริยธรรมคล้ายพือาเจท์ แต่เรื่องของโคลเบอร์กมีความซับซ้อนมากกว่า คือ เล่าเรื่องเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม (hypothetical moral dilemma) ให้ผู้รับการทดสอบตัดสินใจว่าบุคคลในเรื่องควรทำอย่างไร เพราะเหตุใด แล้วนำคำตอบมาวิเคราะห์ว่า ผู้รับการทดสอบยึดมั่นในหลักที่จะนำการกระทำอะไรบ้าง แต่วิธีการนี้มีปัญหา คือ

¹Kohlberg cited in ed. Thomas Lickona, Moral Development and Behavior, pp. 33 - 36.

1. ใช้เวลานาน
2. การวิเคราะห์คำขอทำได้ยาก ผู้ให้คะแนนต้องได้รับการฝึกฝนอย่างถี่ และผู้ให้คะแนน 2 คน จะต้องมีคาสหสัมพันธ์ในการให้คะแนนเรื่องเดียวกันสูงถึง 90 % จึงจะทำหน้าที่ให้คะแนนได้
3. ระบบการสัมภาษณ์ และการให้คะแนนไม่แน่นอน
4. คาสหสัมพันธ์ของการสอบ และสอบซ้ำต่ำมาก แต่คาสหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการของโคลเบอร์กและวิธีการอื่น ๆ ที่ใช้การสัมภาษณ์ และมีการให้คะแนนลำดับขั้นให้ลดปานกลาง
5. การออกแบบอิสระมีความไม่ชัดเจนในการใช้ภาษา และสถานการณ์ในขณะทดสอบ มีอิทธิพลต่อการให้คะแนน¹

เรสต์ (Rest) เป็นนักจิตวิทยาที่เคยฝึกงานและทำงานวิจัยร่วมกับโคลเบอร์กหลายเรื่อง เรสต์ไม่เห็นด้วยกับโคลเบอร์กในเรื่องการเปลี่ยนแปลงลำดับขั้นพัฒนาการ (directional change) โดยที่โคลเบอร์กกล่าวว่าแต่ละบุคคลมีพัฒนาการทางจริยธรรมเคลื่อนที่ไปตามลำดับขั้นที่ละขั้น และมีทิศทางเดียวกัน เรสต์มีความเห็นว่าลำดับขั้นควรมีความซับซ้อนมากกว่านั้นคือผู้รับการทดสอบจะไม่อยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งโดยสมบูรณ์ แต่จะเป็นการรวบรวมโครงสร้าง (organizing structure) ซึ่งขึ้นอยู่กับความยากของงาน ลักษณะสิ่งเร้า สภาพการณ์ ภาวะตอบสนอง (response mode) เกณฑ์การให้คะแนนและปัจจัยอื่น ๆ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงจึงไม่จำเป็นการเพิ่มขึ้นทีละขั้น ๆ หรือมีเพียงขั้นเดียวในช่วงเวลาหนึ่ง แต่เป็นการเลื่อนการกระจายการตอบสนองคือเมื่อลำดับขั้นต่ำกว่าลดลง ลำดับขั้นที่สูงกว่าจะเพิ่มขึ้นโดยมีความคงที่ในการใช้เหตุผล และความชัดเจนของความคิดมากขึ้น แต่การเลื่อนขั้นไปเพียงขั้นสูงกว่าอาจเกิดขึ้นได้ ถ้าการทดสอบครั้งแรกและครั้งหลังห่างกันนานพอที่จะทำให้ผู้รับการทดสอบมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามทฤษฎี แนวความคิดของเรสต์ต่างจากของโคลเบอร์กที่เขายอมรับองค์ประกอบที่ซับซ้อนมากกว่าในการตัดสินโครงสร้าง (organizational structure) ที่คนแสดงออกมา และประเมินพัฒนาการในลักษณะความน่าจะเป็น (problistic) มากกว่าที่จะเป็นไปอย่างแน่นอน (absolutistic)²

¹ Rest Cited ed. Thomas Lickona, Moral Development and Behavior pp 201-203

² James Rest, Mark L Davison, and Steven Robbins, "Age Trend in Judging moral issue: A Review of Cross - sectional, Longitudinal, and Sequential Stueies of the Defining Issue Test ", Child Development 49 (1978) : 263 - 264

หลังจากที่ศึกษางานของโคลเบอร์ก และทำงานวิจัยร่วมกับโคลเบอร์กและนักวิจัยคนอื่น ทำให้เรสต์เกิดแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับลักษณะของขั้น (stage characteristics) จึงเริ่มแผนงาน (scheme) เกี่ยวกับขั้นพัฒนาการขึ้นอย่างหยาบ ๆ ในปี 1970 มีการปรับปรุงอีกหลายครั้งจนได้รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นพัฒนาการแต่ละขั้นมากกว่าของโคลเบอร์ก และแผนงานนี้เองที่เขาได้ใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถามวัดจรรยาวิพากษ์ เดอะดีไฟนิง อิชซูส์ เทสต์ (The Defining Issues Test) ใช้ตัวย่อว่า ดี ไอ ที (D.I.T.) มีลักษณะเป็นปรนัย เพื่อใช้ในการศึกษาพัฒนาการจริยธรรมแทนการสัมภาษณ์ ตามวิธีการของโคลเบอร์ก

ขั้นพัฒนาการทางจรรยาวิพากษ์ (Stage of Moral Judgement) ของเรสต์ ซึ่งอิงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก มีดังนี้ คือ

ขั้น 1 จริยธรรมแห่งการเชื่อฟัง (Morality of Obedience) "ทำตามคำสั่ง" เป็นพัฒนาการขั้นแรกสุด เด็กผู้ชายเลี้ยงดูเขาบอกให้ทำอะไร ห้ามอะไร และการมีจริยธรรม คือ การเชื่อฟัง เด็กไม่สามารถมองเห็นกฎของผู้เลี้ยงดูในแง่ของการตกลงร่วมมือกัน เพราะว่า ก. เด็กไม่มีความสามารถในการแสดงความคิด ข. เด็กไม่ได้รับรู้ความตั้งใจของผู้เลี้ยงดู ค. เด็กไม่รู้จักมุ่งหมายของผู้เลี้ยงดูในการตั้งกฎขึ้น ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์หรือแผนการใด ๆ ที่อยู่เบื้องหลังกฎนั้น ๆ และความเกี่ยวข้องกับระหว่างกฎ กฎเหล่านี้จึงคล้ายกฎทางพิธีกรรมซึ่งเปลี่ยนแปลงไม่ได้ การคัดค้านกฎจะต้องถูกลงโทษ ความรู้สึกทางจริยธรรมเรื่องถูกผิด จึงขึ้นกับความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู ความร่วมมือระบบนี้จึงมีความไม่เท่าเทียมกันอย่างมาก เนื่องจากอันคัมภีการเกิด ใครเกิดก่อน มีสิทธิ มีเสียงมากกว่า

ขั้น 2 จริยธรรมแห่งการแลกเปลี่ยน (The Morality of Instrumental Egoism and Simple Exchange) "เรามาคดกลางกัน" ขั้นนี้พัฒนาการสูงกว่าขั้น 1 คือ ในขณะที่ขั้น 1 ไม่ได้เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ที่อยู่เบื้องหลังกฎเกณฑ์ แต่ที่ขั้นนี้มีความเห็นว่าแต่ละคนมีความปรารถนา มีแรงจูงใจ มีความคิดเห็นของตนเองสอดคล้องกันต่าง ๆ แม้ว่าจะแตกต่างกัน จึงกระทำการต่างกัน แต่การกระทำจะถูกตอง ถ้าเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำ

จริยธรรมจึงไม่ใช่สิ่งที่ปิดกั้น ปิดตายอีกต่อไป แต่เป็นสิ่งที่สนองวัตถุประสงค์ของคน แต่ละคนจะรักษานโยบายของเขาไว้ มีทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จะมีความเสมอภาคกันมากกว่าในชั้น 1 ที่การตัดสินใจรับผิดชอบขึ้นอยู่กับผู้เลี้ยงดูฝ่ายเดียว ที่ชั้นสองแต่ละคนจะเป็นผู้ดำเนินการอิสระในการที่จะร่วมมือกัน ตอบแทนกันในสิ่งที่เขาสนใจจะทำ แต่ละฝ่ายมีสิทธิและความรับผิดชอบตามที่ตกลงกันได้

ที่ชั้น 2 ได้พยายามสร้างความเท่าเทียมกันระหว่าง 2 ฝ่ายโดยความร่วมมือ แลกเปลี่ยนกันอย่างง่าย ๆ เป็นระบบสังคมที่ชั่วคราว และขึ้นกับสถานการณ์เฉพาะอย่างที่ตั้งสองฝ่ายมีความชอบ และต้องการในขณะนั้น

ชั้น 3 จริยธรรมของการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Morality of Personal Concordance) "จงเป็นคนดี มีความคิดที่กรุณาและเธอจะเข้ากับผู้อื่นได้" มีทัศนคติของการแลกเปลี่ยนกันขยายออกมากกว่าชั้นที่ 2 คือในชั้นนี้จะตระหนักถึงตน (self) ของทั้งสองฝ่าย ความคิดของแต่ละฝ่ายที่มีต่อกัน ทำให้คนมีความคาดหวังต่อกันด้วยวิธีใหม่ การตอบแทนกันมิใช่ความชอบตอบแทนด้วยความชอบเหมือนชั้น 2 แต่เป็นการตอบแทนกัน (แลกเปลี่ยนผลประโยชน์) เพื่อรักษามิตรภาพเอาไว้ คนมีความสามารถในการคาดการณ์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เคารใจ และลักษณะนิสัยของคนอื่น จึงสามารถกำหนดภาพ (image) ที่คงที่ของคนนั้น และสามารถสร้างความสัมพันธ์ในขั้นนี้ คือ การให้ความสำคัญของการสร้างความสมดุลในการร่วมมือ โดยที่จะพิจารณาแต่ละส่วนอย่างรอบคอบถึงความรู้สึกของผู้อื่น และความพยายามที่จะช่วยเหลือผู้อื่น การแลกเปลี่ยนไม่จำเป็นต้องเทียบเคียงให้เท่ากันเหมือนชั้น 2

ที่ชั้น 3 มีการสร้างความร่วมมือตามทัศนคติของความสัมพันธ์อันดีมิตร แต่ละฝ่ายจะตอบแทนกันเพื่อประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ในขั้นนี้จำกัด ความร่วมมืออยู่แค่ว่าจะต้องมีการสร้างมิตรภาพเช่นไรในขณะนั้น

ชั้น 4 จริยธรรมแห่งการทำตามกฎหมาย (The Morality of Lawful Duty to Social Order) "ทุกคนในสังคมมีพันธะและหน้าที่ และได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย" ที่ชั้น 3 การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นอยู่กับความเข้าใจกัน ความรู้สึกของคนในสถาบันปฐมภูมิซึ่งเผชิญหน้ากันโดยตรง ใค่แก่ญาติ พี่น้อง คนในชุมชนเดียวกัน แต่ไม่รวมถึงคนอื่นที่ไม่รู้จัก ซึ่ง

ความสัมพันธ์ไม่เพียงพอสำหรับในเมืองใหญ่ที่มีความซับซ้อนได้ ที่ชั้น 4 จึงมีการสร้างความคาดหวังร่วมกันโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ ทุกคนมีส่วนได้ประโยชน์จากความคาดหวังของสังคม แม้จะไม่ได้พบกัน ที่ชั้น 4 สร้างระบบความร่วมมือทางสังคมกว้างขวางขึ้น ทุกคนเท่าเทียมกัน ภายใต้กฎหมาย ได้รับผลประโยชน์จากการร่วมมือกันเท่าเทียมกัน โดยที่

4a กฎหมายกำหนดสิทธิ และหน้าที่เพื่อรักษาระเบียบของสังคม คนที่ฝ่าฝืนกฎหมาย จะทำให้เกิดความวุ่นวายในสังคม (เพราะทำลายความคาดหวังร่วมกัน)

4b คุณค่าได้มาจากการยอมตาม เพื่อรักษาระเบียบและกฎหมายไว้ ไม่มีการพิจารณาโดยส่วนตัวใด ๆ หรือสถานการณ์ใด ๆ มากอนกฎหมาย

4c คนมีความสัมพันธ์กันเนื่องจาก "ตำแหน่งในสังคม" ตำแหน่งจะแบ่งหน้าที่ซึ่งทุกคนต้องทำในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม คนมีบทบาทในสังคมต่าง ๆ กัน ทำให้สังคมดำเนินไปได้ ชั้น 4 จึงมีระบบความร่วมมือที่คงที่มากกว่าชั้น 3 นอกจากนี้คนต้องเคารพผู้มีอำนาจในหน้าที่นั้น ๆ (authority) เพราะเขาไม่ได้ทำงานเพื่อตัวเอง แต่ทำเพื่อระบบ การไม่เคารพเขาคือการไม่ซื่อสัตย์ ไม่เคารพระบบ

ชั้น 5 จริยธรรมแห่งการตกลงเห็นพ้องกันของสังคม (The Morality of Social Consensus) "ประชาชนต้องการกฎหมายใด ออกกฎหมายนั้น" ที่ชั้น 4 ทุกคนทราบว่าสมาชิกคนอื่นคาดหวังอะไรโดยการรู้กฎหมาย แต่การร่วมมือในลักษณะนี้เป็นไปได้เมื่อมีกฎหมายแล้ว ระบบความร่วมมือในชั้น 5 ขึ้นกับการสร้างกฎหมายที่ทุกคนยอมรับได้ คือ ก. ขบวนการร่างกฎหมาย ต้องสะท้อนถึงเจตนารมณ์ของประชาชน ข. ทุกคนได้รับการประกันเกี่ยวกับสวัสดิภาพ

ชั้น 5 เป็นความพยายามที่จะเข้าถึงการตกลงกันทางสังคม เกี่ยวกับการสร้างกฎหมายและระบบสังคมที่สมดุล ถ้าประชาชนเลือกกฎหมายของเขาได้ เขาจะยอมรับว่าเป็นตัวแทนในการจัดสังคมที่พึงปรารถนา ประชาธิปไตยในอุดมคติเป็นไปตามชั้น 5 (คือปกครองโดยความตกลงพร้อมใจของประชาชน) ทั้งนี้ คือ ออกเสียงแสดงสิ่งที่ เป็นประโยชน์สำหรับคน อภิปราย, เลือกตั้ง, ตอสูกันทางความคิด, ประนีประนอม, อภิปรายหาข้อยุติ และลงคะแนนเสียง การออกเสียงขั้นสุดท้ายถือว่าเป็นตัวแทนของการประนีประนอมการให้ และรับผลประโยชน์ ความนโยบายที่จะให้สวัสดิการแก่สมาชิกมากที่สุด ความสำคัญของชั้น 5 ไม่ใช่สังคมรับเอา

ประชาธิปไตยจากตะวันตกมาใช้ แต่เป็นการสร้างระบบสังคมโดยกฎหมายซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง
เจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชน

มโนทัศน์ที่สำคัญ คือ การให้ความปลอดภัยแก่ทุกคน แม้แต่คนส่วนน้อยซึ่งไม่เห็นด้วย
กับกฎเกณฑ์ใดทำให้เขาดำบก สิทธิขั้นต้นของบุคคล คือ การรับประกันว่าระบบสังคมให้สมา
ชิกมีโอกาสพิจารณาว่าการร่วมมือกันเป็นสิ่งที่คุ้มค่า ที่ชั้น 5 เป็นความพยายามที่จะกำจั
กฎหมายที่ไร้เหตุผล โดยผ่านขบวนการสร้างกฎหมายที่สะท้อนให้เห็นเจตนารมณ์ของประชาชน
ทุกคนโดยการออกเสียง และชั้นนี้พยายามสร้างความสมดุลของความร่วมมือกัน ลดความไม่
เท่าเทียมกันโดยผ่านขบวนการสร้างกฎหมายใหม่ ชั้น 5 แบ่งเป็น 2 ชั้นย่อย คือ

ชั้น 5A เป็นเรื่องการเห็นชอบ และเข้าใจหลักเกณฑ์ทางสังคมด้วยวิธีการประชา
ธิปไตย

ชั้น 5B เริ่มมีอุดมคติในการสร้างสรรค์เพื่อให้สังคมอยู่ในสภาพมีความรัก มีสันติ
ไม่มีชนชั้นในสังคม มีอิสระ เสรีภาพ

ชั้น 6 จริยธรรมแห่งการใช้เหตุผลในการร่วมมือกันอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม
(Non-Arbitrary Social Coperative)"คนที่มีเหตุผล ไม่อคติ ลำเอียง จัดระบบความ
ร่วมมือในสังคมอย่างไรก็ตาม นั่นแหละคือจริยธรรม" ชั้น 6 รับเอาวิธีการของชั้น 5 ในการ
ที่จะเคาใจ (imagine) คนที่มีเหตุผล แต่ชั้น 6 มองสูงขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง คือ ไม่เพียงแต่จะ
ศึกษาว่าอะไร เป็นสิ่งที่คนยอมรับในลักษณะของการสร้างกฎหมาย แต่เป็นการสร้าง "หลัก"
ที่ทุกคนต้องการ เพื่อจะคอยควบคุมระบบความร่วมมือในการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งหมด

รอล (Rawl) เป็นผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า "หลักความยุติธรรม"
(Principles of Justice) ซึ่งนักปรัชญาจริยธรรมสมัยใหม่รับมาเป็นหลักจริยธรรม"
(moral principles) ซึ่งจัดให้มีขึ้นได้ในสังคมอุดมคติ โดยใช้เป็นเกณฑ์ (criterion)
ในการตัดสินปัญหาจริยธรรม (มากกว่าใช้ประเพณี, มิตรภาพ, การประชุมตกลงกัน ฯลฯ)
ลักษณะของชั้น 6 จึงเป็นนามธรรม (เช่น หลักยุติธรรมของรอล ของคานท์ ฯลฯ) ซึ่งคนที่
มีเหตุผลจะเลือกปฏิบัติในขณะที่มีการปฏิสัมพันธ์กันในสังคม

มโนทัศน์ของความร่วมมือกันในชั้น 6 ถือว่าแต่ละคนคือจุดหมายปลายทางในตัวเอง
เอง ไม่ใช่เครื่องมือที่จะนำไปสู่จุดหมาย และการร่วมมือที่ไม่ใช่เป็นการบังคับหรือไม่มีเหตุผล

จะนำมาซึ่งความเคารพตอบกลับที่เขามาร่วมสนับสนุน¹

หลังจากนั้นเรสตัดได้ทำการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎี พร้อมกับพัฒนาการคิดคะแนนแบบ
สอบ เขาพบว่าแบบสอบ คี ไอ ที่ สามารถเป็นแบบสอบที่วัดจรรยาวิพากษ์ได้ดีกว่าของ
โคลเบอร์ก เนื่องจาก

1. คี ไอ ที่ มีลักษณะตามโครงสร้างสูง เพราะข้อมูลของผู้รับการทดสอบแต่ละคน
เปรียบเทียบกันได้
2. สามารถลดความแปรปรวนในการให้คะแนน ซึ่งขึ้นกับความแตกต่างระหว่าง
บุคคลในการแสดงออกทางภาษา
3. การให้คะแนนมีความเป็นปรนัย ประหยัดเวลาและซับซ้อนน้อยกว่าเกี่ยวกับอคติของผู้
ให้คะแนนได้ **แม้ว่าการวัดของโคลเบอร์กจะดีกว่าในกรณีที่ให้อิสระในการตอบมากกว่า**
ความสัมพันธ์ระหว่างแบบสอบ คี ไอ ที่ กับการวัดจรรยาธรรมโดยการสัมภาษณ์ตามแบบของโคลเบอร์ก

1. การวัดจรรยาธรรมของโคลเบอร์กใช้การสัมภาษณ์โดยให้ผู้รับการทดสอบแก้ปัญหา
เกี่ยวกับปัญหาทางจรรยาธรรมโดยตอบคำถามเอง แต่ คี ไอ ที่ ให้ผู้รับการทดสอบประเมินข้อความ
ที่เสนอให้แกเขา (คี ไอ ที่ จึงเป็น Recognition Tash มากกว่า Productive Tash
เช่น การวัดของโคลเบอร์ก)

2. การวัดของโคลเบอร์กกำหนดคำตอบของผู้รับการทดสอบลงใน (Data
Categories) ขณะที่ คี ไอ ที่ ให้ผู้รับการทดสอบแบ่งแยกคำตอบของเขาเอง คี ไอ ที่ จึงมี
ความเป็นปรนัยมากกว่า

3. การวัดของโคลเบอร์กจะบอกได้เลยว่าผู้รับการทดสอบอยู่ในใด แต่ดัชนีบอก
พัฒนาการของแบบสอบ คี ไอ ที่ คือคะแนน P จะบอกพัฒนาการของผู้รับการทดสอบว่า ให้
ความสำคัญสัมพันธ์กับความคิดจรรยาธรรมขั้นสูงเท่าใด (relative important principled
moral thinking) เท่าใด²

¹Rest, "A Theoretical Analysis of Moral Judgement
Development," pp. 2.9 - 2.32

²Jame R. Rest, Manual for the Defining Issues Test.
(Unpublished manuscript, 1974, Available from J.R. Rest. 330
Burton Hall, University of Minnesota, Minneapolis Minnesota,
55455) p. 4.1 - 4.2

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงคุณลักษณะของแบบสอบ ดี ไอ ที โดยถ่วงแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบ ดี ไอ ที มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาลักษณะพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อายุและการศึกษากับพัฒนาการทางจริยธรรม

ในปี 1964 โคลเบอร์กศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับอายุ โดยใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอเมริกันอายุ 7, 10, 13, 16 ปี ผลการวิจัยพบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมจะพัฒนาไปตามอายุที่เพิ่มขึ้น คือ

เด็กอายุ 7 ปี มากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ ใช้เหตุผล ชั้น 1, 2

เด็กอายุ 10 ปี มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ใช้เหตุผล ชั้น 1, 2

อีก 35 เปอร์เซ็นต์ ใช้ชั้น 3, 4

เด็กอายุ 13 ปี มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ใช้เหตุผล ชั้น 3, 4 และมากกว่า

20 เปอร์เซ็นต์ ใช้เหตุผล ชั้น 1, 2

เด็กอายุ 16 ปี มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ใช้เหตุผล ชั้น 3, 4 และอีก

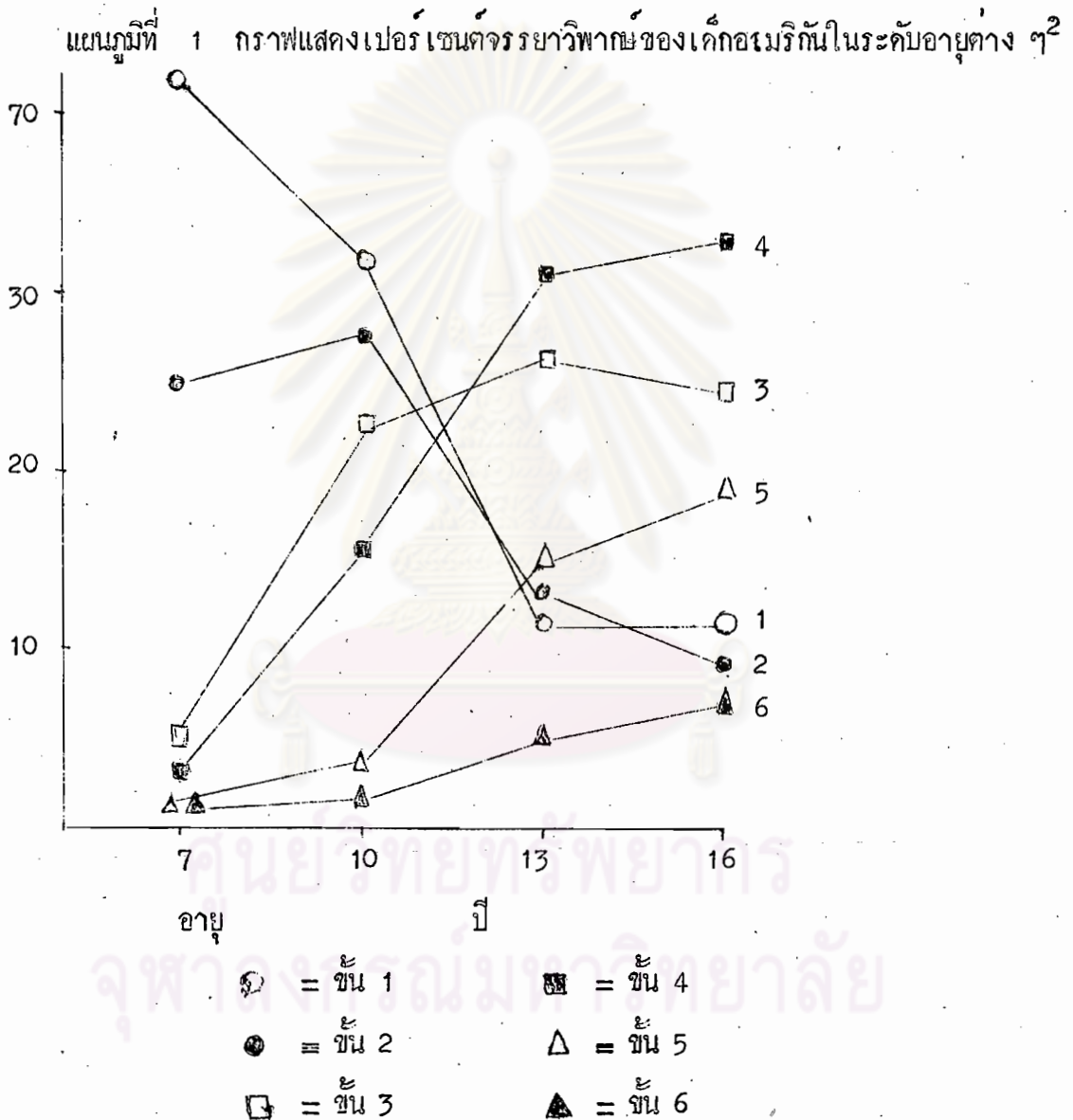
23 เปอร์เซ็นต์ ใช้เหตุผล ชั้น 5, 6 ซึ่งใช้เหตุผลชั้น 6 มากกว่า

ทุกกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า

โคลเบอร์ก (1969) ศึกษาพัฒนาการจริยธรรม โดยเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมพบว่า เด็กวัยรุ่นอเมริกันที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับกลาง จำนวนมากกว่า 30 เปอร์เซ็นต์ มีพัฒนาการถึงชั้น 5 และ 6 ในโตห้วน และเม็กซิโก มีประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ ที่มีพัฒนาการถึงชั้น 5 และ 6 และมีข้อที่น่าสังเกตว่าเด็กอายุ 13 ปี ทั้ง 3 กลุ่ม ใช้เหตุผลชั้น 3 มากที่สุด เมื่ออายุ 16 ปี เด็กอเมริกันใช้เหตุผล ชั้น 4, 5 มากกว่าตอนอายุ 10 ปี ซึ่งใช้เหตุผลชั้น 1, 2, 3 มากกว่า

นอกจากนี้ยังพบว่าในหมู่บ้านโคตเคียว 2 แห่ง แห่งหนึ่งอยู่ในตุรกี อีกแห่งหนึ่งอยู่ในยูคาตัน ปรากฏว่าความคิดทางจริยธรรมของเด็กมีแบบแผนที่คล้ายกันมาก และไม่มีการเปลี่ยนแปลง

อย่างเห็นได้ชัด เมื่ออายุ 16 ปี ก็ยังคงใช้ชั้น 1,2,3 มาก¹ (แทบจะไม่มีใครใช้เหตุผล
ชั้น 5, 6) ดังแสดงในกราฟ

¹โคลเบอร์ก อ้างจาก ควงเคื่อน พันธุมนาวัน และ เพ็ญแข ประจวบจันทึก, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 42.

²โคลเบอร์ก อ้างจาก Lerner, Concepts and Theories of Human Development, p. 210.

กริมเลย์ (Grimley) ศึกษาข้ามวัฒนธรรมกับกลุ่มตัวอย่างจาก 4 ทวีป คือ
 แอฟริกา อเมริกา เอเชีย ยุโรป ประเทศที่เป็นตัวแทน คือ แคมเบีย อเมริกา ฮองกง ฮ่องกง ญี่ปุ่น
 อังกฤษ กลุ่มตัวอย่าง 206 คน แบ่งเป็น 4 ระดับอายุ คือ 13, 15, 17 และ 19 ปีขึ้นไป
 กลุ่มตัวอย่างอายุ 13, 15, 17 เป็นนักเรียนมัธยมในสหรัฐ หรือในแคมเบีย กลุ่มตัวอย่าง
 อายุ 19 ปี ขึ้นไป เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในสหรัฐ อังกฤษ ฮองกง และญี่ปุ่น ผลการ
 วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 5 ประเทศ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางบวก
 ระหว่างอายุ กับ พัฒนาการเจริญธรรม และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่โดยอายุห่างกัน 2 ปี โดยวิธี
 ของนิวแมน-คูสต์ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างในสังคมตะวันตก (เช่น อเมริกา) และไม่ใช่สังคม
 ตะวันตก (เช่น แคมเบีย) อายุ 13, 15, 17 และสุดท้ายเปรียบเทียบเด็กอเมริกัน และเด็ก
 แคมเบียอายุ 17 ปี กับเด็กอเมริกัน อังกฤษ ฮองกง ญี่ปุ่น ที่มีอายุเกิน 19 ปีขึ้นไป ก็พบว่า
 ความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างอายุกับพัฒนาการทางจริยธรรม จึงสรุปได้ว่า ผลการวิจัยทั้งหมด
 ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพัฒนาการทางจริยธรรม สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่าลำดับขั้น
 พัฒนาการทางจริยธรรมในทุกวัฒนธรรมแม้ว่าส่วนประกอบอื่น (เช่น อัตรากาพัฒนาการ ฯลฯ)
 จะต่างกันบ้างตามวัฒนธรรม แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างเชื้อชาติ
 ศาสนา กับพัฒนาการทางจริยธรรม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยชนที่นับถือศาสนาต่าง ๆ
 กัน

นอกจากนี้ยังพบว่าการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง
 กับการพัฒนาการทางจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คนที่มีการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยจะได้
 คะแนนสูงที่สุด ขณะที่คนที่มีการศึกษากว่าเกณฑ์เฉลี่ยได้คะแนนน้อยที่สุดในแต่ละระดับอายุทั้ง 4
 ระดับ

เกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมพบว่ากลุ่มที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทาง
 เศรษฐกิจสังคมปานกลาง ระดับสูง และปานกลางได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มที่มาจากครอบครัวที่มี
 สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมปานกลางระดับต่ำ และระดับต่ำในทุกระดับอายุ

สรุปได้ว่าแม้ว่าอัตราของพัฒนาการจะเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่ม แต่ละกลุ่มจะพัฒนาไป

ตามลำดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมเหมือนกันหมด¹

พาชโก (Pacheco, 1973) ศึกษาจริยวิพากษ์ของเด็กเปอร์โตริกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาย-หญิง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุ 10-12.5 ปี กลุ่ม 13-15.5 ปี และกลุ่มอายุ 16-18 ปี โดยใช้การสัมภาษณ์ตามวิธีการของโคลเบอร์กโดยเล่าเรื่องปัญหาจริยธรรม 3 เรื่อง เป็นภาษาสเปน ให้ผู้รับการทดสอบแก้ปัญหาและต้องตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันตอบสนองต่อข้อกระทงที่แทนสถานการณ์ปัญหาทางจริยธรรมต่างกัน
2. การตอบสนอง เป็นไปตามลำดับขั้นของโคลเบอร์ก
3. ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ ในการสอบข้อกระทงที่แทนสถานการณ์ทางจริยธรรม²

โฮลสไตน์ (Holestien 1975) ติดตามพัฒนาการระยะยาว 3 ปี กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาย เด็กหญิง บิคา มารดาของเด็ก โดยใช้การสัมภาษณ์ของโคลเบอร์ก ผลการวิจัยพบว่าครั้งแรกเด็กหญิงส่วนใหญ่เมื่ออายุ 13 ปี มีจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 เด็กชายอยู่ในขั้น 2 แต่พอวัดเมื่ออายุ 16 ปี เด็กหญิงอยู่ในขั้น 3-5 เด็กชายส่วนใหญ่อยู่ในขั้น 4 สำหรับบิคา มารดาซึ่งมีอายุมากกว่า 40 ปี ส่วนมากมีจริยธรรมอยู่ในขั้น 4 ผู้ใหญ่ชายมีพัฒนาการจริยธรรมสูงกว่าผู้ใหญ่หญิง และในช่วง 3 ปี ที่มีการวัดซ้ำจริยธรรมของผู้ใหญ่กว่าหน้าอ้อมมาก ซึ่งตรงข้ามกับวัยรุ่นชายหญิงซึ่งเป็นบุตรในช่วง 3 ปี เด็กมีพัฒนาการจริยธรรมก้าวหน้าเร็วมาก³

¹Grimley K. Liam, "A Cross-Cultural Study of moral development," Dissertation abstract International, 34 (January 1974) p. 3990.

²Angel M Pacheco, "A Cognitive Developmental study of Moral Judgement in Puertorican," Dissertation abstracts International, 77 (September 1973) p. 929 A.

³C.B. Holstien, "Irreversible, stepwise sequence in the development of moral judgement : a longitudinal study of male and female," Child Development 47(1976) : 51 - 61.

งานวิจัยที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดใช้การวัดจริยธรรมตามวิธีการของโคลเบอร์ก ซึ่งงานวิจัยที่จะกล่าวต่อไปใช้แบบสอบถามจริยวิทยาวิพากษ์ คือ ไอ ที¹

เรสต์ และคณะ² (1974) ศึกษาจริยวิทยาวิพากษ์โดยใช้แบบสอบถาม ไอ ที ครั้งแรกในปี 1972 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 193 คน เป็นนักเรียนมัธยมตอนต้น (เกรด 9 อายุ 14 ปี) จำนวน 73 คน แต่เมื่อใช้เปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเพียง 40 คน กลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย (เกรด 12 อายุ 17-18 ปี) จำนวน 40 คน ทั้งสองกลุ่มมีชายหญิงเพศละ 20 คน เท่ากัน มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลาง และอยู่ในโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน กลุ่มที่ 3 เป็นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 และ 4 จำนวน 40 คน เพศชายหญิงเกือบเท่ากัน กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยมินเนโซตา มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลาง และปานกลางค่อนข้างต่ำ กลุ่มที่ 4 เป็นผู้จบการศึกษาระดับวิทยาลัย โดย 15 คน เป็นนักศึกษาปริญญาเอกสาขารัฐศาสตร์ และปรัชญาอีก 25 คน เป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง Liberal Protestant ที่เมืองวิน รัฐมินเนโซตา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีพัฒนาการมากกว่า (มีการศึกษาและอายุมากกว่า) พิจารณาให้ความสำคัญขึ้น P มากกว่ากลุ่มที่มีพัฒนาการน้อยกว่า (มีอายุและการศึกษาน้อยกว่า) โดยมีความแตกต่างของคะแนน P % มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มที่มีพัฒนาการมากกว่าจะใช้นัยสำคัญน้อยกว่า ดังปรากฏในตารางที่ 1

¹ ฎรายละเอียดของแบบสอบถาม หน้า 43 - 45

² James R. Rest et, "Judging the Important Issues in Moral Dilemmas : An Objective Measurement of Development," Developmental Psychology 10(1974) : 441 - 501.

ตารางที่ 1 แสดงค่ามัธยเลขคณิต (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการวิจัยแบบภาคตัดขวางที่รวบรวมโดยเรสต์

กลุ่มนักศึกษา	ชั้น			
	2	3	4	5 และ 6 (P)
มัธยมตอนต้น (N = 40)	11.6	20.5	35.2	32.7
มัธยมตอนปลาย (N = 40)	9.6	22.3	30.7	37.4
วิทยาลัย (N = 40)	5.5	14.6	24.9	54.9
ผู้ที่จบการศึกษาระดับวิทยาลัย (N = 40)	3.5	13.0	18.4	65.1
ก. ผู้เข้าสัมมนา (N = 25)	4.7	15.5	17.9	61.9
ข. ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับ (N = 15)	2.2	8.8	18.8	70.3
ปริญญาเอกสาขาปรัชญาและสาขาวิทยาศาสตร์				

เรสต์ (1975) ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในปี 1972 ซ้ำอีกครั้งในปี 1974 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนซึ่งเดิมเรียนชั้นมัธยมตอนต้น (อายุเฉลี่ย 16-17 ปี) จำนวน 50 คน เป็นนักเรียนซึ่งเดิมเรียนชั้นมัธยมตอนปลาย (อายุเฉลี่ย 18-20 ปี) จำนวน 38 คน รวม 88 คน เป็นนักเรียนชาย 47 คน หญิง 41 คน มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมปานกลาง มีสติปัญญาโดยเฉลี่ยปานกลาง นักเรียนซึ่งเดิมเรียนชั้นมัธยมตอนต้นเรียนต่อมัธยมตอนปลายทุกคน นักเรียนซึ่งเดิมเรียนมัธยมตอนปลายจำนวน 15 คน เรียนต่อวิทยาลัยจำนวน 17 คน ทำงานอีก 16 คน เป็นที่เลี้ยงในโรงเรียนมัธยม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ย P % เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ ซึ่งพบเหมือนกับการทดสอบครั้งแรกและยังพบว่ากลุ่มที่เดิมเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีการเลื่อนจากระดับเริ่มมีจริยธรรมไปยังระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์และประเพณีนิยม โดยมีคะแนนเฉลี่ยชั้น 4 และ 5A มากขึ้นและลดชั้น 2 และ 3 ลง และกลุ่มที่เดิมเรียนชั้นมัธยมตอนปลายมีการเลื่อนจากระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์และประเพณีนิยมไปยังระดับที่มี

จริยธรรมของตนเองโดยมีคะแนนเฉลี่ยชั้น 5A, 5B มากขึ้น แต่คะแนนชั้น 3 ลดลง ซึ่ง การเลื่อนชั้นสูงขึ้นนอกจากจะมีนัยสำคัญ . และยังมีแบบแผนอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการศึกษ ในระบบ (formal education) มีความสัมพันธ์กับคะแนน P มากเนื่องจากพบว่านักศึกษา ในวิทยาลัยได้คะแนนเฉลี่ย P % สูงกว่าผู้ที่ไม่เรียนต่อเป็น 2 เท่า ทั้ง ๆ ที่ตอนเรียนชั้น มัธยมมีคะแนนไม่ต่างกัน¹

เรสต์ได้ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างนี้ซ้ำอีกในปี 1976 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบ ครั้งแรกอยู่ชั้นมัธยมต้นจำนวน 31 คน อยู่ชั้นมัธยมปลาย 23 คน พบว่าคะแนนเฉลี่ย P % ของทั้งสองกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าในระยะเวลา 4 ปี ผู้รับการทดสอบจำนวน 72 % ได้คะแนนเฉลี่ย P % เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ²

เรสต์³ ได้รวบรวมการศึกษาภาคตัดขวาง เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยใช้แบบสอบถาม ที่ โอ ที จากการวิจัยของนักวิจัยทั่วสหรัฐอเมริกาว่า 50 คน ได้ข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่าง 136 กลุ่ม ผู้รับการทดสอบ 5714 คน มีอายุตั้งแต่ 13 - 74 ปี เพศชาย และ หญิง มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน และมาจากทุกภาคทั่วสหรัฐ เรสต์นำข้อมูลมา รวมกันตามกลุ่มระดับการศึกษา ผลปรากฏดังตารางที่ 2

¹Jame, R. Rest, "Longitudinal study of Moral Judgement. A strategy for analyzing. Development Change." Developmental Psychology 11(1975 b): 738 - 748

²Jame R. Rest, Mark L Davison, and Steven Robbins "Age Trends in Judging, Moral Issue : A Review of Cross-sectional, Longitudinal, and Sequential Studies of the Defining Issue Test. Child Development 49(1974) : 263 - 274.

³Ibid.

ตารางที่ 2 แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนพัฒนาการจริยธรรมชั้น P ของกลุ่มตัวอย่างทั่วสหรัฐอเมริกาจากกรวจัยภาคตัดขวางที่รวบรวมโดยเรสต์

กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย P%	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยประมาณ	พิสัยของค่าเฉลี่ย
มัธยมต้น	1322	21.9	8.5	20.0 - 26.7
มัธยมปลาย	581	31.8	13.5	26.7 - 36.7
วิทยาลัย	2479	42.3	13.2	36.7 - 46.7
บัณฑิต	183	53.3	10.9	53.3 - 60.3
ผู้ใหญ่	1149	40.0	16.7	36.6 - 50.0

จากตารางพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนน P % จะเพิ่มประมาณ 10 แต้ม เมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้นในแต่ละระดับ และพบว่าค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งนำไปรวมเป็นค่าเฉลี่ยของทั้งหมดนั้นมีค่าอยู่ภายใน 5 แต้ม ของค่าเฉลี่ยรวม ผู้วิจัยเกินกว่าครึ่งได้รายงานค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละคนพร้อมทั้งรายละเอียดอย่างสมบูรณ์ พบว่ามีค่าใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยรวม เมื่อทดสอบความแปรปรวนทางสถิติ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 4 กลุ่มต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เนื่องจากนักศึกษาต่างระดับได้คะแนนจากแบบสอบถาม คี ไอ ที ต่างกัน นักศึกษาที่เรียนในระดับสูงกว่ามักจะมีอายุมากกว่า จึงเป็นที่น่าสนใจว่าคะแนน คี ไอ ที จะขึ้นกับอายุหรือการศึกษา การศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่คือคล้ายปัญหานี้ได้เพราะผู้ใหญ่ที่มีอายุมาก ไม่จำเป็นต้องเรียนสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นแบบแผน (formal education) มากกว่าคนที่อายุน้อยกว่า

คอร์ตซ์บาค¹ (Dortzbach 1975) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ และการศึกษากับพัฒนาการทางจริยธรรมในกลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่อายุ 25 - 74 ปี โดยสุ่มจากยูมาเลือกตั้งในเมือง อู๋ยีน รัฐโอเรกอน เขาแบ่งประชากรเป็น 6 กลุ่ม ตามระดับการศึกษา คือประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย อาชีวศึกษา วิทยาลัย และบัณฑิตที่จบการศึกษาแล้ว ใช้แบบสอบถาม 3 ฉบับ (มีเพียง 3 เรื่อง) ผลการวิจัยพบว่าคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมจะเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษา แต่จะลดลงเมื่อแบ่งกลุ่มตามระดับอายุ

ผลการวิจัยของคอร์ตซ์บาคสอดคล้องกับการวิจัยของโคคเคอร์² (Coder 1975) ซึ่งนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 87 คน อายุระหว่าง 24 - 50 ปี ที่กำลังศึกษาในโปรแกรมการศึกษาศาสนาโดยใช้แบบสอบถาม 3 ฉบับ ที่พบว่าผู้ใหญ่วัยกลางคนที่ไม่เรียนต่อหลังจากจบจากวิทยาลัยจะมีคะแนนใกล้เคียงกับผู้ที่กำลังเรียนอยู่ในวิทยาลัย ขณะที่อายุเท่ากันแต่เรียนต่อระดับบัณฑิตวิทยาลัยได้คะแนนสูงกว่ามาก โคคเคอร์พบว่าอายุจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับคะแนน P จากแบบสอบถาม ขณะที่การศึกษาความสำคัญทางบวกกับคะแนน P และสอดคล้องกับงานวิจัยคราวเคอร์³ (Crowder) ที่ศึกษาอาสาสมัครจากฐานทัพเรือ พบว่าอายุจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับคะแนน P ขณะที่ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนน P

จากผลการวิจัย พบว่าโดยทั่วไปผู้ใหญ่จะไม่มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าที่เขาพัฒนาได้ตามระดับการศึกษาของเขา ถ้าวรวมกลุ่มผู้ใหญ่ตามระดับการศึกษาสูงสุดของเขาเทียบกับนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับนั้น จะไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของคะแนน P เนื่องจากพัฒนาการทางจริยธรรมจะเพิ่มขึ้นตามที่เขาซึ่งศึกษาอยู่ในระบบ ถ้าไม่ศึกษาแล้วพัฒนาการ

¹Dortzbach cited in Rest et al "Age Trend in Judging Moral Issues : A Review of Cross-sectional, Longitudinal, and Sequential Studies of the Defining Issues Test. Child Development : 267.

²Coder cited in Ibid, p. 267.

³Crowder cited in Ibid, p. 268.

ทางจริยธรรมจะคงที่ระดับนั้น

จากผลการวิจัยข้างต้นเกี่ยวกับระดับการศึกษา พอจะสรุปได้ว่าบุคคลที่มีอายุมากกว่าและระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ผู้วิจัยจึงตั้งเป็นสมมุติฐานข้อแรกว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จริยธรรมกับตัวแปรทางเพศ

งานวิจัยที่ใช้การสัมภาษณ์โดยวิธีการของโคลเบอร์กได้แก่ โคลเบอร์ก¹ (1974) พบว่า เด็กเล็กและเด็กโต เพศชายและหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่พอลิงวีย์รุ่นเพศชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างจากเพศหญิง

พาสโก² (1973) ศึกษาเด็กเบอร์โตริกันอายุ 10 - 13 ปี พบว่าเพศชายและหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

โฮลสไตน์ (1976) ศึกษาพัฒนาการระยะยาวช่วงเวลา 3 ปี พบว่าเมื่ออายุ 13 ปี เพศชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในชั้น 2 เมื่อทดสอบ 3 ปีต่อมา พบว่าเพศชายส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในชั้น 4 เพศหญิงอยู่ในชั้น 3-5 และพบว่าผู้ใหญ่มีจริยธรรมสูงกว่าเพศหญิง อย่างไรก็ตามเรสทักกล่าวว่าการวิจัยของโฮลสไตน์ครั้งนั้นมีอคติเกี่ยวกับเพศว่าเพศชายมีจริยธรรมสูงกว่าเพศหญิง และโฮลสไตน์ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่กว้างขวาง จึงได้ข้อสรุปที่มีอคติ³

¹โคลเบอร์ก อ้างจาก ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จักษ์, จริยธรรมของเยาวชนไทย หน้า 178.

²Pacheco, "A Cognitive Developmental Study of Moral Judgement in Puertorican."

³Jame R. Rest, "Moral Judgement Related to Sample Characteristics." Unpublished manuscripted University of Minnesota, 1976 b. p. 17 - 18.

งานวิจัยที่ใช้แบบสอบถามวิจัยวิพากษ์ คือ โอ ที ที่พบความแตกต่างระหว่างเพศได้ แก่งานวิจัยของเรสคและคณะ¹ (1974) ศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 73 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน และนักศึกษามัธยมศึกษาวิทยาลัยจำนวน 40 คน พบว่าเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่านั้นที่นักเรียนหญิงมีจริยธรรมสูงกว่าชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบว่าเพศหญิงได้คะแนนเฉลี่ยของพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น P สูงกว่า แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และจากการวิจัยของ สคอมเบอร์ก (Shomberg, 1976) ศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยปีแรกของมหาวิทยาลัยมินเนโซตาจำนวน 411 คน พบว่าเพศหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ยัสเซน² (Yussen, 1976) ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนิสิตปริญญาตรีแผนกจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมินเนโซตา จำนวนกลุ่มละ 30 คน ผลการวิจัยพบว่าไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศกับพัฒนาการทางจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เรสค³ ได้รวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศโดยใช้แบบสอบถาม คือ โอ ที พบว่าจากการวิจัย 23 ครั้ง มีเพียง 2 การวิจัยที่พบว่าเพศหญิงมีจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย นอกนั้นไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในการพัฒนาการทางจริยธรรม

แม้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่ในต่างประเทศจะพบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการพัฒนาการทางจริยธรรมแต่เนื่องจากลักษณะสังคมไทยมีการอบรมเลี้ยงดูโดยให้อิสระแก่เพศชายและยกย่องให้เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าเพศหญิง ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้พัฒนาการทางจริยธรรมของทั้งสองเพศแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยข้อ 2 ว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย และเพศหญิงมีจริยธรรมแตกต่างกัน

¹Ibid., p. 49.

²Ibid..

³Ibid., p. 16.

จริยธรรมกับตัวแปรด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

เกี่ยวกับตัวแปรด้านฐานะเศรษฐกิจสังคม มีงานวิจัยเกี่ยวกับค่านี้น้อยมากเนื่องจากการวิจัยส่วนใหญ่คุมตัวแปรค่านี้นี้ให้เท่ากัน มีการวิจัยเพื่อหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบ คี ไอ ที่ กับฐานะทางเศรษฐกิจสังคมได้แก่ การวิจัยของเรสต์และคณะ พบว่าในระดับมัธยมศึกษา ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสอบ คี ไอ ที่ มีสหสัมพันธ์ .17 กับการศึกษาของพ่อหรือแม่ที่ใช้เป็นดัชนีบอกสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม จากการวิจัยของคอปเปล (1976) ใช้ดัชนีองค์ประกอบ 2 ตัว ของโรลลิงเฮด (Hollingshead) -บอกสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวนักเรียนวิทยาลัยปี 2 - 3 จากมหาวิทยาลัยของรัฐทางตะวันตกของสหรัฐ ระดับอายุ 18 - 23 ปี จำนวน 90 คน พบค่าสหสัมพันธ์ .35 กับคะแนน คี ไอ ที่ โคลเคอร์ (1975) พบค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง คี ไอ ที่ กับสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งวัดจากดัชนีของโฮลลิงเฮด มีค่าเท่ากับ .38¹

จากการวิจัยของกริมเลย์² ซึ่งศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมโดยใช้การสัมภาษณ์ของโคลเบอร์ก พบว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลางและปานกลางระดับสูง ได้คะแนนจรรยาวิพากษ์สูงกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลางระดับต่ำในทุกระดับอายุ

จากการวิจัยของอิริคสัน³ และคณะ (Erikson et al) ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างของสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม กับระดับจรรยาวิพากษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 9 และ 12. โดยใช้แบบสอบ คี ไอ คี พบว่าเมื่อแยกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตามระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม พบว่ามีแนวโน้มเล็กน้อยที่กลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูงได้คะแนน P % จากแบบสอบ คี ไอ ที่ สูงกว่า

จากการวิจัยของกัตเตนเบิร์ก⁴ (Guttenberg) ศึกษาที่นักเรียนมัธยมปลายจากโรงเรียนชานเมืองโรดไอแลนด์ (Rhode Island) เป็นนักเรียนชาย 6 คน หญิง 13 คน มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมปานกลาง (middle class) และที่ศึกษานักเรียนมัธยมปลายเพศชาย 12 คน หญิง 23 คน มาจากครอบครัว

¹Rest. "Moral Judgement related to sample characteristics." p. 15.

²Ibid. p. 35.

ที่มีสถานภาพเศรษฐกิจสังคมปานกลางระดับสูง พบว่าทั้งสองกลุ่มไค่คะแนน $P\%$ ใกล้เคียงกัน

ผลจากการวิจัยที่กล่าวมาแล้วพบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมไม่สามารถแสดงความแตกต่างของจริยธรรมได้อย่างเด่นชัด และการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรนี้ในต่างประเทศยังมีน้อยจึงได้ข้อสรุปที่ไม่แน่นอน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าตัวแปรนี้มีอิทธิพลมากต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือไม่ จึงตั้งสมมุติฐานในการวิจัยข้อ 3 ว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจต่างกันมีผลทำให้พัฒนาการทางจริยธรรมแตกต่างกัน

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ดวงเคื่อน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบัจฉนิก ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม กับตัวแปรด้านการศึกษา เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นสถานการณ์ที่เป็นเรื่องต่าง ๆ ที่บรรยายถึงสถานการณ์ขัดแย้งซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่คุ้นเคยของเยาวชนไทยในกรุงเทพฯ เช่น การเข้าคิวซื้อตั๋ว ฯลฯ เป็นเรื่องซึ่งบุคคลกระทำคือ 5 เหตุการณ์ กระทำชั่ว 5 เหตุการณ์ จากนั้นผู้ตอบต้องเลือกหาเหตุผลว่าทำไมจึงเลือกกระทำเช่นนั้น โดยมีตัวเลือก 6 ตัวเลือกสำหรับแต่ละเรื่องซึ่งแทนพัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ชั้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล นิสิตทั้งชายหญิงในเขตกรุงเทพฯ อายุ 11 - 25 ปี จำนวน 1400 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, ม.ศ. 1, ม.ศ. 3, ม.ศ. 5 และมหาวิทยาลัยปีที่ 2 มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูงกลางและต่ำ ผลการวิจัยพบว่าระดับจริยธรรมของผู้ตอบมิได้แปรไปตามระดับการศึกษา เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ¹

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างของพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 5

¹ ดวงเคื่อน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบัจฉนิก, จริยธรรมของเยาวชนไทย หน้า 82 - 85.

2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูง และระดับต่ำ
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย และเพศหญิง

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย และหญิงจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมต่างกัน
3. นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกันจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 จำนวน 480 คน เพศชาย 240 คน เพศหญิง 240 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 โรงเรียน คือ โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย โรงเรียนขอนแก่นวิทยายนต์ โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล โรงเรียนเมืองพลพญาแล โรงเรียนสุนารี โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนรัตนบุรี โรงเรียนนารีนุกูล โรงเรียนเบญจมหาราช โรงเรียนฉลุงนารี และโรงเรียนสุรินทร์พิทยาคม
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ แบบสอบวัดจรรยาวิพากษ์ เดอะดีไฟนิงอิชชูส์เทสต์ (The Defining Issues Test) ของเรสต์และคณะ ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดยนางสาวสุพิศศรี ขุมทรัพย์ นางสาวสุสมัย จุติคำรังพันธ์ นางสาวศรียรรณา เขียวลี และนางสาววณิ ออมสิน และหาค่าความตรงในการแปลได้ที่ระดับ .768 และแบบสอบถามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม ซึ่งเป็นแบบสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยละเอียดส่วนตัวของบิดามารดาในด้านระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ขนาดของครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ในบ้าน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่
ระดับชั้น

เพศ

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่คะแนนขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ได้จากแบบสอบถามจรรยาวิพากษ์ของเรสต์

คำจำกัดความของการวิจัย

จริยธรรม (Moral) หมายถึงโมทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมขณะที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม

หลักจริยธรรม (Moral Principle) หมายถึงจริยธรรมขั้นสูงสุด คือ ชั้น 5 และชั้น 6 ตามทฤษฎีของโคลเบอร์กและเรสต์ เป็นหลักเกณฑ์อันเป็นสากลที่ไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ในการตัดสินปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล คือ "ความยุติธรรมและความเสมอภาค"

จรรยาวิพากษ์ (Moral Judgement) หมายถึงการให้เหตุผลในการตัดสินใจว่าสิ่งใดหรือการกระทำใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีคุณค่า และถ้าผู้ให้เหตุผลเลือกตัดสินใจโดยใช้เหตุผลชั้นใด ก็แสดงว่าบุคคลนั้นมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นนั้น

พัฒนาการทางจริยธรรม หมายถึงการศึกษาโดยใช้จรรยาวิพากษ์ เป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลมีพัฒนาการไปมากน้อยเพียงใด เหตุผลที่ใช้ตัดสินการกระทำขั้นพัฒนาการจริยธรรม 6 ชั้น ที่โคลเบอร์กและเรสต์เสนอไว้ คือ

- ชั้น 1 จริยธรรมแห่งการเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ
- ชั้น 2 จริยธรรมแห่งการแลกเปลี่ยน และแสวงหารางวัล
- ชั้น 3 จริยธรรมแห่งการทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น
- ชั้น 4 จริยธรรมแห่งการทำตามกฎหมาย และกฎเกณฑ์ของสังคม
- ชั้น 5 จริยธรรมแห่งการตกลงเห็นพ้องของสังคม
- ชั้น 6 จริยธรรมแห่งการใช้เหตุผลในการร่วมมือกันอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ขั้น P (Principled Morality stage) เป็นขั้นพัฒนาการซึ่งได้จากการรวม
คะแนนขั้นพัฒนาการขั้นที่ 5 และขั้นที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นที่แสดงว่าคุณคิดได้มีพัฒนาการถึงหลักจริย
ธรรมมากน้อยเท่าใด คะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมขั้น¹ ใช้เป็นดัชนีบอกพัฒนาการทางจริย
ธรรมโดยรวม (overall development)

นักเรียนมัธยมศึกษา หมายถึงนักเรียนชายหญิง มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง
และต่ำ ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ปีการศึกษา 2521 ในโรงเรียน
มัธยมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 12 โรงเรียน คือ โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย โรงเรียน
ขอนแก่นวิทยายน โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ โรงเรียนณรง์นารี โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล
โรงเรียนเมืองพลพัฒนาแล โรงเรียนสุนารี โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนรัตนบุรี
โรงเรียนสุนทรพิทยาคม โรงเรียนนารีนุกูล และโรงเรียนเบญจมหาราช

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม หมายถึงสถานภาพทางครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ดัชนี
3 ตัว เป็นสิ่งบ่งชี้ คือ ระดับการศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา และรายได้ของบิดามารดา
นอกจากนี้ยังใช้ลักษณะที่อยู่ ชนิดของเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้านประกอบการพิจารณา
สอดคล้องของข้อมูลด้วย ลักษณะของเกณฑ์เป็นการให้คะแนนดัชนีแต่ละตัว¹

ระดับการศึกษาของบิดาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ต่ำกว่าประถมปีที่ 4
2. ประถมปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. มัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป

อาชีพของบิดาแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

1. ระดับวิชาชีพ
2. ระดับกึ่งวิชาชีพ
3. ระดับที่อาศัยทักษะ
4. ระดับกึ่งทักษะ
5. ระดับที่ไม่ใช้ทักษะ

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติม หน้า 41-43

รายได้ของบิดามารดาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ต่ำกว่า 1500 บาท
2. 1500 – 5500 บาท
3. 5501 บาทขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 9 – 11 คะแนนจัดว่ามีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับสูง

กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 3 – 5 คะแนนจัดว่ามีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้ได้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศ ระดับชั้น และสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน
2. เพื่อเป็นการเผยแพร่ทฤษฎี หรือ แนวคิดที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นในประเทศไทย
3. เพื่อประโยชน์ต่อครู ผู้แนะแนว นักจิตวิทยา ผู้ปกครอง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กของตนเอง ในด้านจริยธรรมได้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย